

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์พยายามต่อสู้กับธรรมชาติเพื่อความอยู่รอดตลอดเวลา ทำให้มีการพัฒนาสิ่งต่างๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นไปเพื่อความอยู่รอดแล้ว ยังเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ให้มีความสุข สะดวก สบาย ทั้งกายและใจ การคิดค้นและการค้นพบสิ่งใหม่ๆ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นการพัฒนาสิ่งต่างๆ จึงมีมาอย่างต่อเนื่อง จากนักวิทยาศาสตร์รุ่นก่อนเป็นพื้นฐานให้ชนรุ่นหลังได้พัฒนาต่อยอดอย่างไม่ขาดสาย โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ด้านการแพทย์ ในอดีต ผู้ที่ไม่สามารถมีลูกได้โดยทั่วไปจะถือว่าเป็นหมัน ปัจจุบันแพทย์ก็สามารถพัฒนาเทคนิคจนสามารถช่วยให้ผู้มีบุตรยากสมปรารถนาได้ด้วยวิธีการทำเด็กหลอดแก้ว ซึ่งเป็นการปฏิสนธิในอกร่างกายจนได้เด็กหลอดแก้วคนแรกคือ หลุยส์ จอย บราวน์(Louise Joy Brown)ในปี พ.ศ. 2521 (Hyde, 1994, p.189) แต่การทำเด็กหลอดแก้วก็มีข้อจำกัด เพราะไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ทุกราย อัตราความสำเร็จมีเพียงประมาณร้อยละ30-40 หรือประมาณร้อยละ 35 เท่านั้น (Marrs, 1993, p. 161) ต่อมาผู้ที่ล้มเหลวจากการทำเด็กหลอดแก้ว ก็พอจะมีความหวังที่จะทำให้ตนมีทายาทสืบสกุลสมปรารถนาได้เนื่องจากการโคลนเกิดขึ้น นอกจากนี้จะเป็นการโคลนเพื่อให้ได้ลูกเป็นทายาทไว้สืบสกุลแล้ว (reproductive cloning) การโคลนยังเป็นความหวังของผู้ที่เป็นโรคร้ายแรงต่างๆมากมายเช่นโรคหัวใจ โรคอัมพาต โรคพาร์กินสัน เป็นต้น เพราะสามารถโคลนเพื่อการรักษาได้ (therapeutic cloning)

อย่างไรก็ตาม การโคลนก็ไม่ใช่เรื่องง่าย อีกทั้งยังถูกตั้งข้อสงสัยว่าจะก่อปัญหาทางด้านจริยธรรมอย่างไร้เหตุผลให้กับสังคม เพราะเป็นการทำลายตัวอ่อนมากมายและเด็กที่เกิดมาจะก่อปัญหาสังคม ทำให้อเมริกาและประเทศต่างๆ ตลอดจนจนสหประชาชาติต้องห้ามการโคลนมนุษย์ทุกกรณี เพื่อหลีกเลี่ยงการฆ่าตัวอ่อนเพราะเนื่องจากอัตราความสำเร็จในการโคลนแกะดอลลี่มีเพียงร้อยละ 0.36 เท่านั้น จึงทำให้มีการต่อต้านการโคลนเกิดขึ้นมากมาย

ไม่เพียงแต่การโคลนเท่านั้นที่ทำให้ตัวอ่อนตาย การทำเด็กหลอดแก้วก็เช่นกัน ทั้งในระหว่างกระบวนการของการทำเด็กหลอดแก้วและการทำลายตัวอ่อนที่เหลือจากการใช้ ก็เป็นการทำให้ตัวอ่อนตายมากมาย อันที่จริงการพัฒนาเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์หรือการทำเด็ก

ตลอดแก้วมีมา 3 ทศวรรษแล้ว แต่ก็ยังมีคำถามที่ยังคงปรากฏอยู่ตลอดมา เช่น “ในกรณีนี้เจ้าของตัวอ่อนซึ่งตั้งครรภ์แล้วและไม่ต้องการตั้งครรภ์อีก จะทำลายได้หรือไม่ บาบหรือไม่ การสูญเสียตัวอ่อนระหว่างการเก็บรักษาไม่ว่าจะเป็นความบกพร่องของเครื่องมือและวิธีการ ตลอดจนความผิดพลาดของผู้ดูแลรักษา” (อร่าม โรจนสกุล และ สมพร ชินสมบุญ, 2539, น. 468, มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2548ก, น. 2)

นอกจากนี้ สมชาย สุวัจนกรณียังได้กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ในการประชุมรับฟังข้อคิดเห็นเรื่อง กฎหมายกับการปฏิสนธิเทียม และการคัดเลือกทางพันธุกรรมอีกว่า ตัวอ่อนที่แช่แข็งมีปัญหาว่า ถ้าไม่มีผู้ต้องการใช้ตัวอ่อนเหล่านั้นแล้ว แพทย์หรือนักวิจัยจะสามารถนำไปทดลองหรือไปทำลายได้หรือไม่ เป็นประเด็นที่หมิ่นเหม่ต่อศีลธรรมและจรรยาแพทย์และกฎหมาย (สมชาย สุวัจนกรณ์ อ้างถึงใน โครงการวิจัยธรรมกับการวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์สมัยใหม่, 2548, น. 15) ตลอดจนชาวพุทธทั่วไปก็ยังคงมีความสงสัยว่า หากเซลล์เสียไปในระหว่างกระบวนการการทำทั้งสองวิธีจะเป็นการทำลายชีวิต หรือเป็นปาณาติบาตหรือไม่ ขัดกับหลักคำสอนของศาสนาพุทธแบบเถรวาทหรือไม่ การลงมติตัดสินไม่ให้ทำการโคลนมนุษย์และโคลนเพื่อการรักษาของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ จะตรงกับกรอบความคิดของพระพุทธศาสนาหรือไม่ พระพุทธศาสนามีมุมมองอย่างไร

นับตั้งแต่ที่สถาบันรอสลินแห่งประเทศสกอตแลนด์ โดยการสนับสนุนของจูเลียน คูเปอร์ (ประธานบริษัทพีพีแอล เทอราพีวติกส์ (PPL Therapeutics) ของประเทศอังกฤษที่มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในเมืองเอดินบะระ) ได้ประสบความสำเร็จในการทดลองโคลนแกะซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมตัวแรกของโลกในวันที่ 5 เดือนกรกฎาคม 2539 และตั้งชื่อแกะโคลนนั่นว่า “ดอลลี่” ทำให้เป็นที่สนใจของคนทั้งโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิทยาศาสตร์และนักพันธุวิศวกรรม (Pennisi and William, 1997, pp. 1145-1146)

ในการนี้ ประเทศเกาหลีนำโดย หวังวู-ซุก ศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติกรุงโซลและคณะ ได้ทำการโคลนสุนัขตัวแรกของโลกในปี 2548 (BBC NEWS, n.d.) โดยให้ชื่อว่า “สนับบี้” (Snuppy = Seoul National University puppy) ด้วยการใช้นิวเคลียสจากสุนัขต้นแบบพันธุ์อาฟกัน ฮาวด์ (Afghan hound) นำไปใส่ในไข่ของสุนัขสีเหลืองพันธุ์ลาบราดอร์ (surrogate mother, a yellow labrador) สุนัขตัวนี้มีลักษณะเหมือนกับสุนัขต้นแบบที่เป็นพันธุ์อาฟกัน ฮาวด์ทุกประการ

ประเทศไทยเองก็สามารถโคลนสัตว์ได้ด้วยเช่นกัน โดยโคลนโคตัวแรกของเมืองไทย (รังสรรค์ พาลพ่าย, 10 มีนาคม 2543) เป็นรายแรกของอาเซียน เป็นรายที่ 3 ของเอเชีย และ เป็น

รายที่ 6 ของโลกต่อจาก ญี่ปุ่น อเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน เกาหลี ซึ่งตกถูกเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2543 เวลาประมาณ 23.00 น. ลูกโคโคลนนิ่งพันธุ์แบรงกัสสีดำชื่อ “อิง” มีอวัยวะครบสมบูรณ์แข็งแรงจากโคต้นแบบพันธุ์แบรงกัสสีดำ ซึ่งมีลักษณะทางพันธุกรรมใหญ่โตสมบูรณ์เต็มๆ เหมือนกับแม่วัวพันธุ์อเมริกันบราห์มันทุกประการ เป็นโคเนื้อเพศเมียลูกผสมระหว่าง โคพันธุ์บราห์มัน และ โคพันธุ์แองกัส โดยโคลนจากเซลล์ใบหู ส่วนโคตัวรับเป็นโคนมพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเซียน เป็นโคนม มีสีขาวดำ ด้วยทีมงานของ รังสรรค์ พาลพ่าย อาจารย์ประจำคณะสัตวแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปัจจุบัน รังสรรค์ พาลพ่าย รัชการการอยู่ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี) เกียรติศักดิ์ พาสัญญ และ ศ. มณีวรรณ กมลพัฒนะ หัวหน้าโครงการนิวเคลียร์เทคโนโลยีเพื่อการเกษตร ที่ได้ศึกษาค้นคว้าการโคลนสัตว์ในสายพันธุ์ต่างๆ เพื่อต้องการเพิ่มผลผลิตและสายพันธุ์ที่ดีในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแนวความคิดว่าผลของการโคลนจะได้สัตว์โคลนที่เหมือนสัตว์ต้นแบบ แต่ก็มีผลการโคลนที่ไม่เหมือนกับสัตว์ต้นแบบด้วย เช่น การโคลนแมวชื่อซีซี (CC = Copy Cat) ที่โคลนมาจากแมวเรนโบว์ต้นแบบ ด้วยการโคลนของมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็ม (Texas A&M University) เมื่อวันที่ 22 ธ.ค. 2545 โดยที่สีของขนของแม่กับลูกไม่เหมือน (Sean Henahan, 2002, February 15)

จากการโคลนสัตว์ดังกล่าว นริศ เจนวิริยะ (2549) กล่าวว่า วิธีการโคลนมนุษย์นั้นถ้าจะว่าโดยหลักการทางวิทยาศาสตร์แล้วสามารถบ่งชี้ได้ว่าทำได้ด้วยวิธีเดียวกันกับการโคลนสัตว์ และอาจจะมีประโยชน์ในการช่วยผู้ที่มีความผิดปกติของเซลล์อสุจิ จนไม่สามารถมีลูกได้ตามธรรมชาติซึ่งแม้แต่เทคโนโลยีขั้นสูงในการทำเด็กหลอดแก้ว คาดกันว่ามนุษย์โคลนอาจจะเกิดขึ้นในไม่ช้า แต่การโคลนมนุษย์ทำให้เกิดทั้งข้อดีและข้อเสียก่อให้เกิดข้อถกเถียงกันเช่น ลูกกำลังจะตายเพราะเป็นมะเร็งเม็ดเลือดขาว หรือลูกมีเสียงโคลนลูกไว้แล้วเอาเซลล์ไขกระดูกที่โคลนได้ไปใส่แทนเซลล์ไขกระดูกของลูก อย่างนี้คงไม่มีใครต่อต้าน แต่เป็นโรคไตแล้วโคลนเพื่อผ่าตัดเอาไตของลูกโคลนมาปลูกถ่ายแทนไตของตน ลูกโคลนก็เหลือไตข้างเดียวสังคมจะรับได้หรือไม่ แม้คู่รักร่วมเพศก็โคลนได้ เพียงแค่มีเงินก็ไปจ้างเขาโคลนตัวเอง

อย่างไรก็ตามไม่ว่าสังคมจะห้ามหรือไม่ ก็อาจมีคนลักลอบทำการโคลนมนุษย์ เพราะในอดีตไม่มีกฎหมายของสังคมที่จะหยุดยั้งวิทยาศาสตร์ได้ ตัวอย่างเช่น ระเบิดปรมาณูแม้จะถูกต่อต้านจากนักจริยธรรมก็ยังมี การสร้างขึ้นมา ดังนั้นประเทศต่างๆ หลายประเทศจึงออกกฎหมายห้ามทำการโคลนมนุษย์

ในปี พ.ศ. 2543 มีข่าวว่ามนุษย์โคลนชาวอิสราเอลรายแรกของโลกได้เกิดขึ้น ชื่อว่า

เด็กหญิง “อ็ฟ” ด้วยเทคนิคการโอนถ่ายนิวเคลียสเช่นเดียวกับการโคลนสัตว์ เมื่อ 27 ธ.ค. 2543 (NEWYORK (CNN), 2002, December 30) ภายใต้การดำเนินงานของบริษัท โคลนเอ็ด เมือง ลาสเวกัส รัฐเนวาดา สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีบริจิตต์ บอยเชลลีย์เป็นประธาน โดยได้รับการสนับสนุน เงินทุนจากกลุ่มราเอเลี่ยนที่ผู้ก่อตั้งคือ เคลาด์ วอริลฮอน ชาวฝรั่งเศส (กลุ่มนี้มีสมาชิกกว่า 55,000 คนทั่วโลก ซึ่งเชื่อว่า มนุษย์ที่เกิดจากการโคลน มาจากมนุษย์ต่างดาว เมื่อราว 25,000 ปีก่อน และการศึกษาวิจัยการโคลนมนุษย์จะทำให้มนุษย์เป็น อมตะ) แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ การที่เขา กล่าวไว้ว่า หากพบว่าทารกผิดปกติก็ต้องทำแท้งทำให้มองว่าทารกโคลนเหมือนกับหนูทดลอง ไม่มีเมตตาธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ฟแล้วยังมีทารกโคลนเกิดขึ้นในยุโรปอีก อยู่ในแถบเอเชีย 2 ราย และในอเมริกาเหนืออีก 1 ราย (The reproductive cloning network, n.d.) ในการโคลนมนุษย์นี้ สหประชาชาติได้ออกคำประกาศของสหประชาชาติในวันอังคารที่ 8 มีนาคม 2005 โดยเรียกร้อง ให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ ห้ามการโคลนมนุษย์ทุกรูปแบบอันเนื่องมาจากความคู่ควรกับศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และการปกป้องชีวิตของมนุษย์ (Lynch, 2005, March 9)

เกี่ยวกับการโคลนมนุษย์นี้ไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะว่าเป็นอันตรายต่อตัวอ่อนที่ต้องถูก ทำลายเป็นจำนวนมาก ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ทำลายสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เป็น ธรรมทางกฎหมายที่ปฏิบัติไม่เสมอภาคกับมนุษย์ อีกทั้งเป็นการแสดงบทบาทแทนพระเจ้า และ แพทย์หรือนักวิทยาศาสตร์หยิ่งผยองในการแสดงความสามารถของตนเกินไป (Gillon, 2001, p. 185)

นอกจากนี้คณะกรรมการแนะนำเกี่ยวกับ พันธุกรรมของมนุษย์ (Human Genetic Advisory Commission) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม ปี 1996 เพื่อศึกษาจริยธรรมการพัฒนา ทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับพันธุกรรมอันมีผลต่อสังคม และเศรษฐกิจ ร่วมกับ เอชเอฟอีเอ (HFEA) ให้ข้อสังเกตว่า การโคลนมนุษย์เพื่อการเจริญพันธุ์ส่วนใหญ่จะมีปฏิริยาสะท้อนกลับเชิง ปฏิเสธ เช่นในประเทศฝรั่งเศสคณะกรรมการจริยธรรมนานาชาติแห่งฝรั่งเศส (French National Ethics Committee) เตือนว่า การโคลนไม่ได้สร้างความสับสนที่ตัวตนทั้งกายและใจรวมทั้ง คุณสมบัติเฉพาะตนของพันธุกรรมเท่านั้น ยังเป็นอุปสรรคทางด้านความสัมพันธ์และความสมดุลย์ อีกด้วย และยังพบว่าการอ้างความจำเป็นที่จะโคลนยังไม่มีเหตุผลที่เพียงพอ ยังไม่จำเป็น โดยรวม แล้วทั่วโลกปฏิเสธการโคลนมนุษย์เพื่อการเจริญพันธุ์ (Brinsden, 1999, p. 412)

กลุ่มที่ปรึกษาด้านจริยธรรมสำหรับสหพันธ์ยุโรป (Group of Advisers in Bioethics to European Union: GAIEB) มีรายงานอย่างชัดเจนที่ไม่สามารถแยกให้เห็นความแตกต่างทาง พันธุกรรมของฝาแฝดได้ ดังนั้นการโคลนมนุษย์จึงไม่เป็นที่ยอมรับหลักการพื้นฐานคือ ความเสี่ยง

ในความรับผิดชอบในการใช้เครื่องมือและการปรับปรุงพันธุกรรม (eugenics) อีกทั้งสภายุโรป ยังเพิ่มหลักสิทธิของมนุษย์และจริยธรรมทางการแพทย์ในการห้ามการโคลนมนุษย์เพื่อการเจริญพันธุ์ว่า “การห้ามใดๆ ที่เป็นไปเพื่อความพยายามที่จะสร้างความเป็นปัจเจกบุคคลของมนุษย์ ที่เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะทางพันธุกรรมนั้น ในความหมายของการแบ่งกลุ่มของยีนในนิวเคลียสเดียวกัน” (Brinsden, 1999, pp. 411-412)

สำหรับการโคลนมนุษย์ในทัศนะของศาสนาคริสต์ แม้จะไม่มีคำสอนระบุการปฏิสนธิในระดับเซลล์ไว้ในพระคัมภีร์ก็ตาม แต่ศาสนาคริสต์ก็ปฏิเสธการโคลน ดังสำนักวาติกันของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกได้แสดงความเห็น ต่อเทคโนโลยีการปฏิสนธินอกร่างกายว่าเป็นวิธีการที่ผิดจริยธรรม ทั้งนี้เพราะการปฏิสนธินอกร่างกายทำให้กำเนิดชีวิตโดยไม่ได้เป็นผลจากการร่วมรัก (The ethic committee of the American Fertility Society, 1994) อ้างถึงใน อร่าม โจรนสกุล และ สมพร ชินสมบุญ, 2539, น. 468)

นอกจากนี้ เนื่องจากตัวอ่อนที่เป็นผลของการโคลนเกิดจากการทำให้ไข่กับนิวเคลียสผสมกันด้วยการโอนถ่ายนิวเคลียสเข้าไปในไข่ ซึ่งศาสนาคริสต์ถือว่าเป็นจุดเริ่มของการปฏิสนธิของมนุษย์ เป็นการควบคุมจัดการ (manipulate) ตัวอ่อนซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิ์ของตัวอ่อน ในแง่มุมนี้จึงเกิดการเทียบเคียงกับการทำเด็กหลอดแก้ว (IVF) ที่เห็นว่า เมื่อไรที่ตัวอ่อนซึ่งก็คือไข่กับอสุจิผสมกันก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นการปฏิสนธิของมนุษย์เช่นกัน ศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็เห็นว่าการทำเด็กหลอดแก้วเป็นการควบคุมจัดการ (manipulate) ตัวอ่อน ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิ์ของตัวอ่อน เพราะชีวิตเริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิ (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2548ข, น. 24, 35, 42-43)

อย่างไรก็ตามประเทศอังกฤษให้ทำการวิจัยตัวอ่อนได้ ในช่วงที่ตัวอ่อนมีอายุไม่เกิน 14 วัน สามารถโคลนเพื่อการรักษาโรคและพัฒนาสู่ขั้นที่ขจัดยีนส์ที่ผิดปกติได้ ซึ่งผลบังคับตามกฎหมายมีตั้งแต่ปี 1990 (BMJ News, 1998) แต่การโคลนมนุษย์ถูกสั่งห้ามอย่างเด็ดขาดเพราะได้รับการปฏิเสธโดยทั่วไปเป็นสากล แต่ปัจจุบัน (2546) ทำการโคลนเพื่อการรักษาได้ (ธีระพร วุฒยวนิช, 2546, น. 303)

ประเทศไทยก็มีประกาศแพทยสภาที่ 21/2544 เรื่องมาตรฐานการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ (ฉบับที่ 2) ก็ห้ามไม่ให้ทำสำเนาชีวิต (human cloning) เพื่อการเจริญพันธุ์ด้วยเช่นกัน (ธีระพร วุฒยวนิช, 2546, น. 303)

ในส่วนของการเกิดในทัศนะของศาสนาอิสลามมีปรากฏในพระคัมภีร์อัลกุรอาน (สมาน โยธาสมุทร, 2504, น.14-19) ว่า

“แท้จริงคนหนึ่งคนใดจากพวกท่านจะถูกประสมพันธ์กันขึ้นในท้องมารดาของเขา ใน

40 วันแรก เป็นจุดปฏิสนธิ ใน 40 วันที่สองเป็นเลือดก้อนแล้วใน 40 วันที่สามเป็นเนื้อก้อน แล้วมลาอิกะฮ์รูปหนึ่งก็ถูกใช้ให้ไปยังเขา ดังนี้ มลาอิกะฮ์รูปนั้นจึงเป่าวิญญาณ (รูด) เข้าไปยังเขา และถูกใช้ให้เขียนด้วย 4 คำนี้ (1) วิชาลัย ของเขา (2) อะญ์ล เวลาตายของเขา (3) การกระทำของเขา (4) และจะเป็นคนชั่วและคนดี (น. 14-15) โดยสมาน โยธาสมุทรแปลในเล่มเดียวกันว่า (น. 17)

(1) วิชาลัย (ลาภมาจากพระเจ้าซึ่งเป็นปัจจัยอันสมบูรณ์) ของเขา มากหรือน้อย สะลัลหรือสะรวม (ให้ทำหรือไม่ให้ทำ)

(2) อะญ์ล เวลาตายของเขา ยาวหรือสั้น

(3) การกระทำของเขา ดีหรือเลว

(4) โชคของเขา ดีหรือร้าย

จากความข้างต้น ชีวิตเริ่มต้นจึงมี 3 ทศนะ คือ เริ่มเมื่อปฏิสนธิในครรภ์ เริ่มเมื่อมลาอิกะฮ์เป่าวิญญาณเมื่อตั้งครรภ์ได้ 120 วันและมีวิญญาณเมื่อเริ่มเคลื่อนไหวประมาณ 40 วัน

การโคลนมนุษย์ในทศนะของศาสนาอิสลามก็ห้ามเช่นกัน แต่ไม่ห้ามในการทำลายตัวอ่อนที่ยังอยู่ในหลอดแก้ว (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2548ค, น. 52)

จะเห็นได้ว่า หากให้มีการโคลนมนุษย์ ปัญหาจริยธรรมจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการทำลายชีวิตซึ่งในทางพระพุทธศาสนาและอีก 2 ศาสดาดังกล่าวถือว่าเป็นบาป เป็นการกระทำที่เลวร้ายเพราะชีวิตของมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความค่าที่สุด ปัญหาการทำลายชีวิตจึงเป็นประเด็นใหญ่สุดที่จะกำหนดทิศทางของการโคลนมนุษย์ อย่างไรก็ตาม การจะบอกว่าทำลายชีวิตหรือไม่ก็ต้องทราบว่าชีวิตเกิดขึ้นเมื่อไร และมีหลักเกณฑ์อย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการฆ่าซึ่งผิดศีลปาณาติบาต

สำหรับทศนะของพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท เท่าที่ผ่านมา มีบทความและการวิจัยที่ประยุกต์ใช้แนวความคิดทางด้านพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท พร้อมทั้งตั้งคำถามและคาดคะเนถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น สรุปได้ 4 ประเด็นคือ¹

¹ Bhubes Sukjam, 2001; พระมหาจำเริญสุข ช่อมะลิ, 2546; บรรจบ บรรณรุจิ, 2547, น. 299-314; พระวันชัย ธนวิไล, 2547, น. 41-46; พระศรีปริยัติโมลี, 2547, น. 43 -45; มนตรี สืบดวง, พศจิกายน 2548-กุมภาพันธ์ 2549, น. 25-53; สมภาร พรหมทา, ม.ป.ป, น. 103; ชาวสด, 9 มกราคม 2543; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548, น. 52.

สรุปได้ 4 ประเด็นคือ

1. ทุกท่านล้วนใช้หลักการเกิดในครรภ์ (ชลาพุชะ) เป็นกรอบความคิด ซึ่งมีอยู่สามข้อ คือ มารดาบิดาอยู่ร่วมกัน มารดามีดูหรืออยู่ในระยะที่ตั้งครรภ์ได้ และมีสัตว์มาเกิดหรือมีปฏิสนธิวิญญูณ ทั้ง 3 อย่างนี้ประชุมพร้อมกันตั้งแต่อยู่ในหลอดแก้วหรือในจานเพาะเลี้ยง โดยเฉพาะพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ตีความเป็น 2 นัย นัยแรกกล่าวไว้ว่า “ก็อย่างที่ว่า เราไปคำนึงถึงการตีความแบบที่ว่า ตอนที่ผสมไข่แล้วอาจจะยังไม่มีปฏิสนธิวิญญูณ แล้วปฏิสนธิวิญญูณมาทีหลัง” (เป็นการสร้างสภาวะเอื้อต่อการมาปฏิสนธิของวิญญูณในครรภ์)

นัยที่ 2 “ที่นี้มาถึงการตีความข้างเคร่ง ก็มาคล้ายกับที่คุณหมอว่า คือเรื่องที่ว่าเอาเนื้อเยื่อมาโคลน ตอนแรกเราก็มองว่ามันเป็นเพียงการเจริญงอกงามของเซลล์ธรรมชาติของอวัยวะแล้วต่อมาเอามาใส่ในไข่ ตรงนี้ที่ว่าต้องอาศัยองค์ประกอบฝ่ายแม่นั้นชัด ถ้าเราตีความข้างเคร่ง ก็บอกว่าตรงนี้ปฏิสนธิวิญญูณเกิด” แต่ในทำนองที่สุดพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ก็ตอบว่ามีปฏิสนธิวิญญูณในนัยนี้ “เราพอจะเห็นประเด็นคร่าวๆ อย่างนี้ก่อนคือ เขาเป็นว่าพุทธศาสนาถือมาเป็นหลักพื้นฐานว่า เมื่อองค์ประกอบฝ่ายบิดา และฝ่ายมารดาพร้อมแล้ว อาศัยองค์ประกอบสองอย่างที่พร้อมนี้ วิญญูณปฏิสนธิก็เกิดเป็นมนุษย์เลย ตอนนี้แหละที่เรายังไม่รู้ชัด เราก็ตีความข้างเคร่ง คือพิจารณาให้ความเห็นแบบเคร่งไว้ก่อนว่า ตอนนี้วิญญูณปฏิสนธิ” “อาตมาก็ยังไม่ถึงกับชัดแจ้ว เพราะว่าเรายังไม่รู้ธรรมชาติชัดพอ...” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548, น. 54)

2. การที่เซลล์ตายในระหว่างกระบวนการการโคลนมนุษย์ และการโคลนเพื่อการรักษาเป็นการฆ่าหรือไม่ ทุกท่านในข้อนี้เห็น 5 ประการเป็นกรอบการวินิจฉัย ซึ่งคำตอบของท่านเหล่านั้นส่วนใหญ่คือเป็นการฆ่า มีเพียงบางท่านตอบว่าไม่เป็นการฆ่าเพราะไม่มีเจตนา กล่าวคือ Phubes Sukjam (2001), พระวันชัย ธนวิโส (2547), มนตรี สืบด้วง (พุทธศักราช 2549-กุมภาพันธ์ 2548) และสมภาร พรหมทา (2549) ตอบว่าเป็นการฆ่าหรือปาณาติบาต ตรงกันข้ามพระมหาจำเริญสุข ช่อมะลิ (2546) ตอบว่าไม่เป็นการฆ่า เพราะนักวิทยาศาสตร์ไม่มีเจตนาจะฆ่า ส่วนพระศรีปริยัติโมลี (2547) และบรรจบ บรรณรุจิ (2547) ไม่ได้กล่าวถึงการฆ่า

3. การโคลนมีผลกระทบต่อเด็กโคลน ทำให้เป็นเด็กที่เป็นปัญหาของสังคม ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้มีปัญหาการลำดับญาติ การเรียกพ่อเรียกแม่เป็นต้น ผลกระทบต่อสังคมคืออาจก่อปัญหาอาชญากรรม ปัญหาด้านกฎหมายคือจับคนกระทำความผิดยาก ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้มีการซื้อขายอวัยวะต่างๆ และศีลธรรมของสังคมเสื่อม

4. แพทย์และนักวิทยาศาสตร์ยังไม่ทราบว่าบลาสโตซิสต์ที่รอใส่ครรภ์มีชีวิตหรือไม่

จากปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาทางเทคนิคการโคลนที่ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้โคลนแล้วมีบลาสโตซิสต์ตายเป็นจำนวนมากทำให้วิจารณ์กันว่าเป็นการฆ่าอย่างทารุณ โอกาสสำเร็จก็น้อย อีกทั้งโคลนแล้วไม่เหมือนต้นตอได้ทุกครั้ง และปัญหาข้อถกเถียงทางสังคมที่ว่า จะก่อปัญหาสังคมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผิดคริสตจริยธรรม ซึ่งทำให้ชาวคริสต์ต่อต้านการโคลนทุกชนิด แต่ในทางพระพุทธศาสนากลับตรงกันข้าม ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนให้กับสังคม รวมทั้งการวิจัยทางสังคมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทก็ยังมี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะค้นคว้าวิจัยเรื่องนี้

คำถามวิจัยหลัก

1. ศาสนาพุทธมองการโคลนมนุษย์อย่างไร
2. ถ้าโคลนมนุษย์จะเป็นบาปหรือไม่
3. หากมีการโคลนมนุษย์จะมีผลกระทบต่อสังคมอย่างไร

ปัญหาและที่มาของการวิจัย

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับการ “ฆ่า” สำหรับ การโคลน ยังไม่ลงรอยเดียวกัน
2. ข้อถกเถียงต่างๆ เกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ของวิธีการการโคลน, ความไม่สมบูรณ์ของเด็กโคลน และผลกระทบต่อทางสังคม
3. ยังไม่มีการวิจัยภาคสนามตามแนวทฤษฎีต่างๆ

สมมุติฐาน

1. พระพุทธศาสนามีหลักการที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินใจ หรือเป็นแนวทางในการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการโคลนมนุษย์
2. หากการโคลนมนุษย์ทำให้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมเสีย ไม่ควรโคลน ตรงกันข้าม หากไม่ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมเสียก็โคลนได้
3. มนุษย์โคลนเป็นมนุษย์คนหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับหลักการโคลนและการโคลนมนุษย์
2. เพื่อค้นคว้าหาเกณฑ์ตัดสินการทำลายชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท
3. เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลในพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทว่า การโคลนมนุษย์เป็นบาปหรือไม่
4. เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการโคลนมนุษย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้คำตอบเกี่ยวกับการโคลนมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท
2. ได้คำตอบเรื่องเกณฑ์การตัดสินการทำลายชีวิตในมุมมองของพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท
3. ได้ข้อมูลความเห็นเรื่องผลกระทบทางสังคมเกี่ยวกับการโคลนมนุษย์
4. ได้แนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติเกี่ยวกับการโคลนมนุษย์

นิยามศัพท์

1. **เด็กโคลน, มนุษย์โคลน (Cloned Human)** คือ คนที่เกิดจากการโคลน
2. **ต้นตอหรือต้นแบบ (donor cell)** คือ ผู้เป็นเจ้าของนิวเคลียสที่นำออกจากเซลล์ร่างกายของคนๆ นั้นแล้วนำไปใส่ในไข่
3. **เซลล์โคลน (cloned cell)** คือ ไข่ที่ถูกดุนิวเคลียสออกแล้วนำนิวเคลียสที่ดูดจากเซลล์ร่างกายของสัตว์ตัวใดตัวหนึ่ง หรือ คนใดคนหนึ่งไปใส่แทนนิวเคลียสของไข่ แล้วพัฒนาแบ่งเซลล์ประมาณ 5-7 วันก็จะเป็นบลาสโตซิส พร้อมที่จะนำไปใส่ในมดลูกให้เจริญเป็นทารกต่อไป
4. พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดในประเทศไทย ลาว กัมพูชาและพม่า โดยใช้หลักคำสอนเหมือนกัน เพื่อความสะดวกและสละสลวย ไม่เยิ่นเย้อในการเขียน ต่อไปผู้วิจัยจะใช้เพียงคำว่า “พระพุทธศาสนา” แทนคำว่า “พระพุทธศาสนาแบบเถรวาท” หรือใช้เฉพาะคำว่า “ศาสนา” ในการสัมภาษณ์ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา

แผนงานและขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการจะทราบว่า พระพุทธศาสนามองการโคลนมนุษย์อย่างไร ถ้าโคลนมนุษย์จะเป็นบาปหรือไม่ หากมีการโคลนมนุษย์จะมีผลกระทบต่อสังคมอย่างไร สิ่งที่ต้องทราบตามมาก็คือ ผลผลิตที่ได้จากการโคลนเป็นมนุษย์หรือไม่ เป็นมนุษย์ปกติธรรมดาทั่วไป หรือเป็นมนุษย์ประหลาดหรือผิดปกติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้แนวคิด นิยาม 5 ซึ่งเป็นตัวควบคุมมนุษย์และสรรพสัตว์ในการเกิด สาเหตุของการตั้งครรรค์ และการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทซึ่งศึกษาในทิส 6 จากสิงคาลกสูตร โดยมีเงื่อนไขว่า หากการโคลนมนุษย์ทำให้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมเสีย ไม่ควรโคลน ตรงกันข้าม หากไม่ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมเสียก็สามารถอนุญาตให้โคลนได้ รวมทั้งค้นคว้าหาข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับ การโคลน และการโคลนมนุษย์ โดยมีวิธีวิจัย 3 วิธีได้แก่

1. วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อศึกษาแนวคิด นิยาม 5 การเกิด สาเหตุของการตั้งครรรค์ และพุทธสังคัมศึกษาในทิส 6 จากสิงคาลกสูตร ผู้วิจัยศึกษาจากพระไตรปิฎกฉบับมหา มกุฏทั้งภาษาไทยและภาษาบาลี โดยพระไตรปิฎกฉบับแปลเป็นภาษาไทย พ.ศ. 2525 ซึ่งมีทั้งหมด 91 เล่มแต่ละเล่มจะแสดงลำดับเล่มตั้งแต่เล่มที่ 1 ถึงเล่มที่ 91 ที่สันปกนอก โดยมีความหมายในการอ้างอิงดังนี้

ก. (1/11/111) หมายถึง เล่มที่ 1 ข้อที่ 11 หน้าที่ 111 เช่น (พระสุตตันตปิฎก มัชฌิม นิกาย มูลปัดถาสก 18/169/47) หมายถึง พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปัดถาสก เล่มที่ 18 ข้อที่ 169 หน้าที่ 47

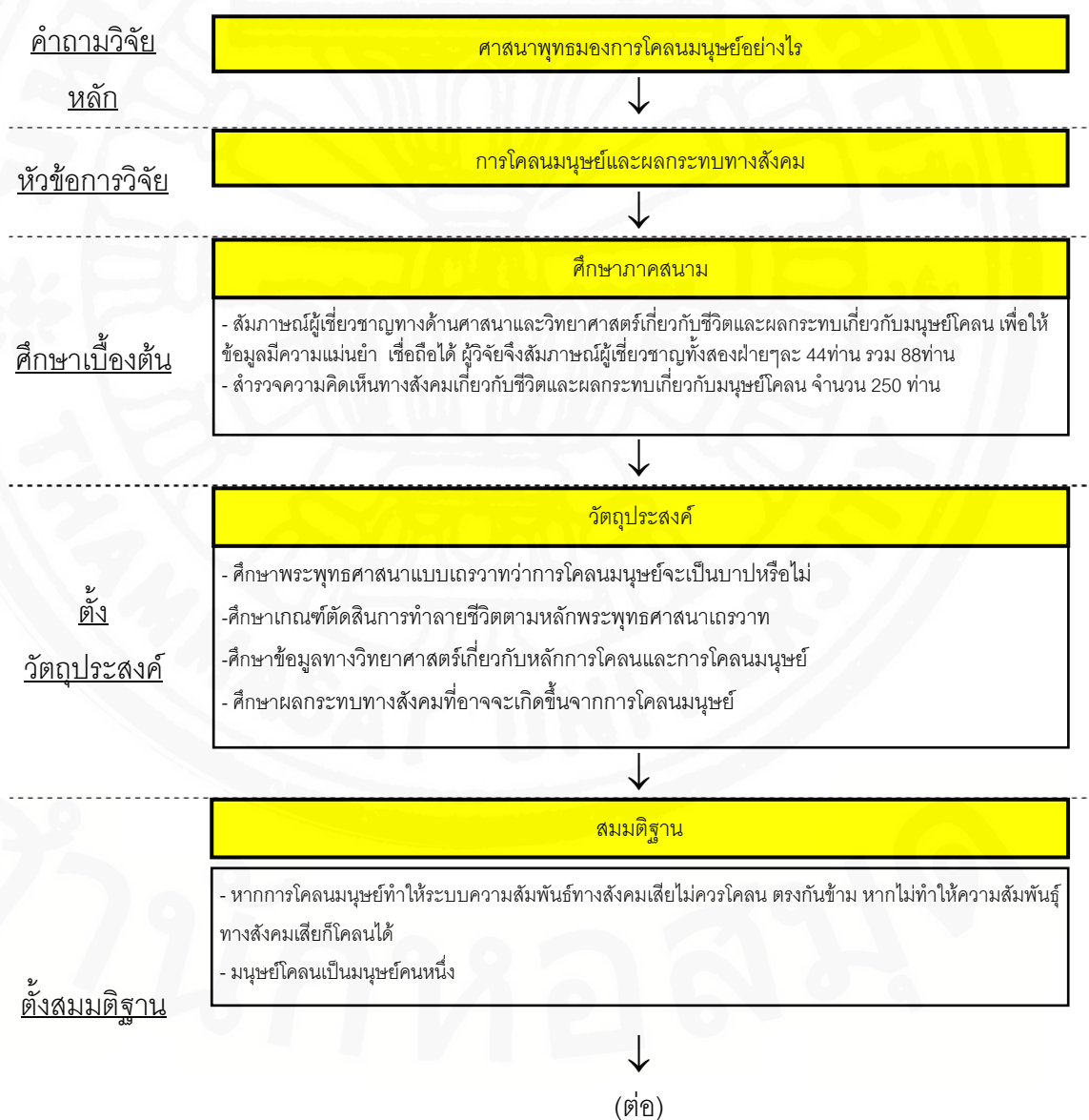
ข. (1/111) หมายถึง เล่มที่ 1 หน้าที่ 111 เช่น (สัทธัมมปกาสินี อรรถกถาพุทธทศนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค 68/654) หมายถึง สัทธัมมปกาสินี อรรถกถาพุทธทศนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค เล่มที่ 68 หน้าที่ 654

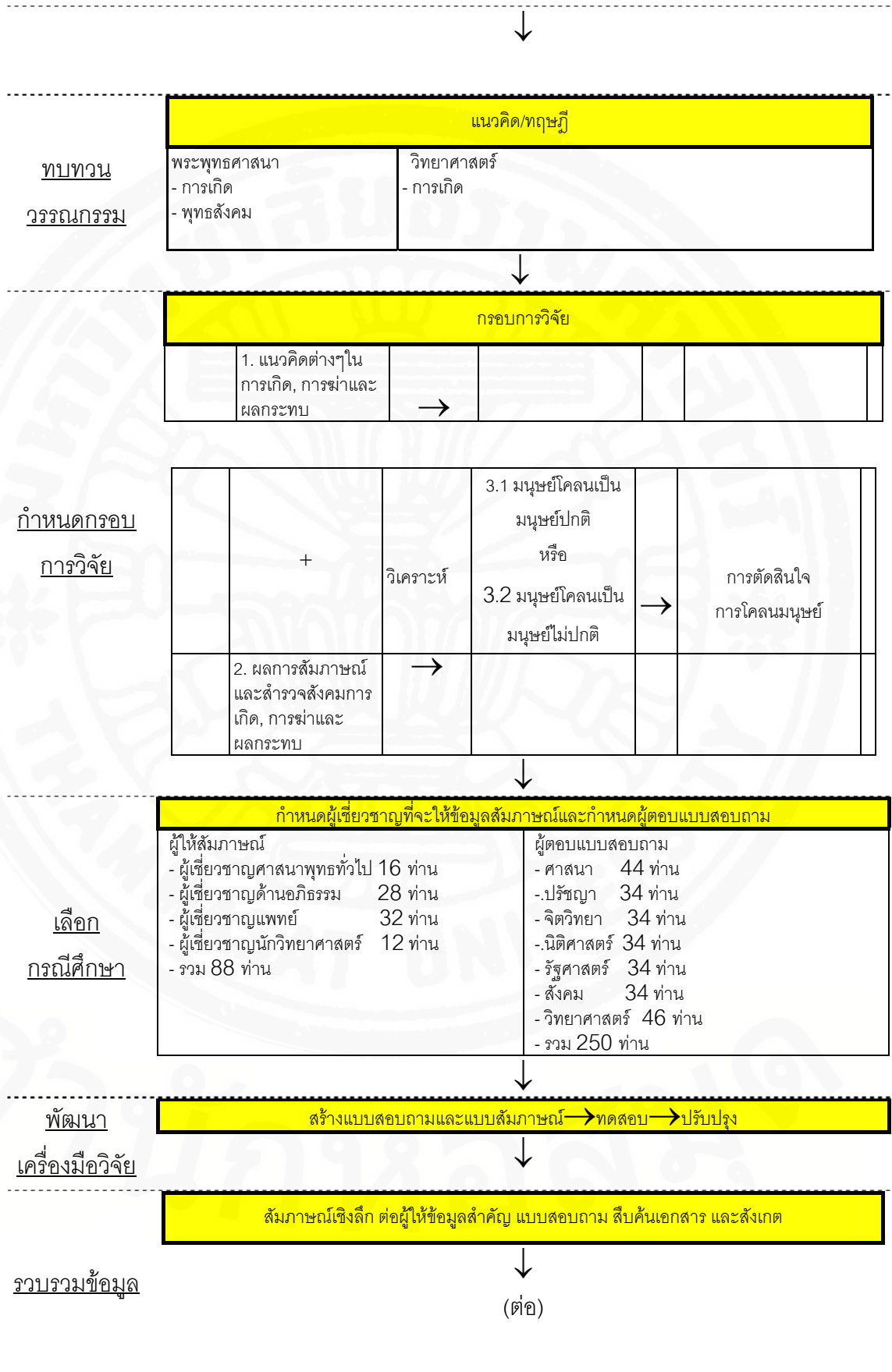
ส่วนการหาข้อมูลทางด้านสังคมในปัจจุบันนั้น เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับ คำถามการวิจัยได้ครอบคลุมและครบถ้วน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทำการวิจัยด้วย 2 วิธีการ ได้แก่

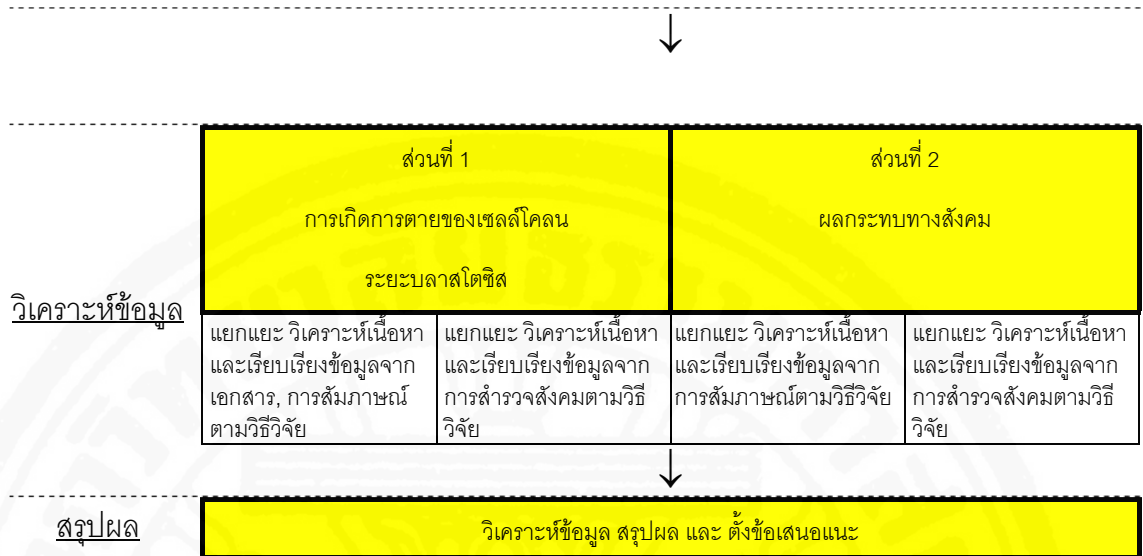
2. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นวิธีการที่มุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์ความคิดความเข้าใจ ของบุคคลกลุ่มคนต่างๆ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนาเถรวาท และนักวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติต่อมนุษย์โคลน มากกว่าที่จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เหล่านั้นกับมนุษย์โคลน เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่ปรากฏชัดเจนว่ามีมนุษย์โคลนดำเนินวิถีชีวิตอยู่ในสังคมที่เป็นจริง

3. วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นวิธีการที่ศึกษาวิเคราะห์ความคิดความเข้าใจของสังคม พระพุทธศาสนาแบบเถรวาท โดยสอบถามบุคคลกลุ่มคนต่างๆ ที่เป็นชาวพุทธในแคว้นอัสสัมที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวข้างต้น

ภาพที่ 1.1
กระบวนการทำวิจัย

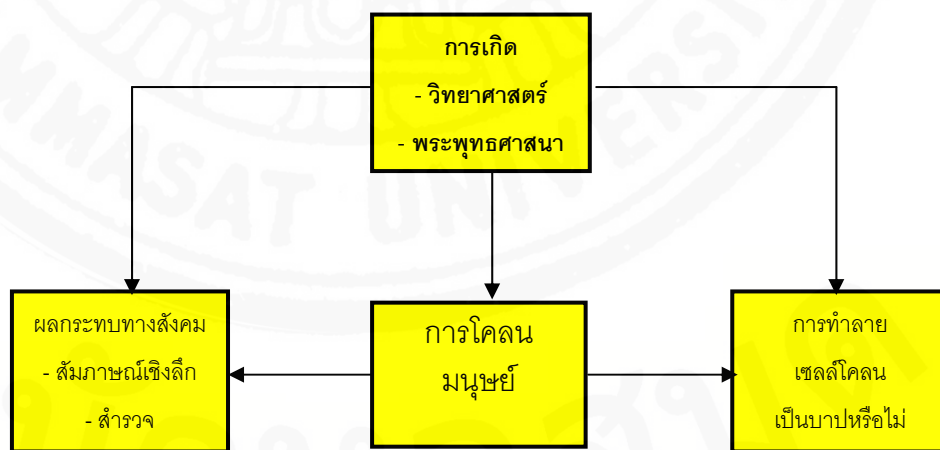

ภาพที่ 1.2

กรอบการวิจัยการโคลนมนุษย์ในมุมมองของพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท และผลกระทบทางสังคมในมุมมองของนักการศาสนาและนักวิทยาศาสตร์การแพทย์

อธิบายแผนภาพ การวิจัยการโคลนมนุษย์นี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับการเกิดโดยการโคลน และการเกิดในพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท โดยการเกิดยังต้อง พิจารณาการทำลายเซลล์โคลนว่าเป็นการฆ่าหรือไม่หรือเป็นบาปหรือไม่ และการเกิดของมนุษย์

โคลนยังส่งผลต่อสังคม โดยรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก
และรวบรวมข้อมูลทางสังคมโดยการวิจัยเชิงสำรวจ

สำนักหอสมุด